

67. Perjantaina 24 päivänä toukokuuta 1996

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

Valtioneuvoston tiedonanto suunnitelmasta rahoitusjärjestelmän tervehdyttämiseksi, tervehdyttämiseen käytettävistä keinoista ja julkisen tuen palauttamisesta valtiolle 1871

Valtioneuvoston tiedonanto 1/1996 vp Äänestys valiokuntaan lähettamisestä

Kolmas käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi kiinteistön luovuttamisesta perustettavalle kiinteistöyhtiölle Vaasassa ”

Hallituksen esitys 20/1996 vp Valtiovarainvaliokunnan mietintö 7/1996 vp

2) Hallituksen esitys laiksi eräiden maa-alueiden luovuttamisesta Helsingin kaupungille ”

Hallituksen esitys 25/1996 vp Valtiovarainvaliokunnan mietintö 8/1996 vp

3) Hallituksen esitys laiksi valtion talousarviosta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta 1872

Hallituksen esitys 31/1996 vp Valtiovarainvaliokunnan mietintö 9/1996 vp

Lähetekeskustelu

4) Lakialoite laiksi työttömyysturvalain 5 §:n muuttamisesta 1872

Lakialoite 19/1996 vp (Riitta Prusti /sd ym.)

5) Lakialoite laeiksi työntekijäin eläkelain 4 a §:n, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 §:n, merimieseläkelain 15 a §:n ja valtion perhe-eläkelain 2 §:n muuttamisesta 1878

Lakialoite 20/1996 vp (Marja-Liisa Tykkyläinen /sd ym.)

6) Lakialoite laiksi perhe-eläkelain 6 §:n muuttamisesta 1879

Lakialoite 21/1996 vp (Marja-Liisa Tykkyläinen /sd ym.)

Mietintöjen pöydällepano

7) Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 1995 ... ”

Kertomus 13/1995 vp Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 9/1996 vp

8) Hallituksen esitys laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 29/1996 vp Hallintovaliokunnan mietintö 3/1996 vp

9) Hallituksen esitys laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 33/1996 vp Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 5/1996 vp

10) Hallituksen esitys laeiksi Helsingin kauppakorkeakoulusta ja Svenska handelshögskolan -nimisestä korkeakoulusta annettujen lakien muuttamisesta 1879

Hallituksen esitys 36/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 1/1996 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alho, Andersson C., Filatov, Heinonen, Jaakonsaari, Juhantalo, Knaapi, Koski V., Koskinen Jari, Metsämäki, Niinistö, Prusti, Puisto, Rantanen, Rauramo, Saari, Salolainen, Seppänen, Tahvanainen, Tiilikainen, Vanhanen, Vehkaoja ja Vuorensola.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Alho.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden takia edustajat Puisto ja Salolainen, virkatehtävien takia edustajat Heinonen, Jaakonsaari ja Saari sekä yksityisasioiden takia edustajat Juhantalo, Rauramo, Tahvanainen, Tiilikainen, Vanhanen ja Vuorensola.

Puhemiehen muist sanat kansanedustaja Väinö Saariosta

P u h e m i e s : Kunnioitetut kansanedustajat, ärade riksdagsledamöter! Vain muutama viikko sitten kansanedustaja Väinö Saario lähti luottavaisin mielin sairaslomalle leikkaukseen, josta odotettiin hyvää tulosta ja nopeaa paluuta eduskunnan arkeen. Vain pari viikkoa sitten puhelinkeskustelussa sain häneltä kuulla toipuvan ihmisen toiveikkuutta ja iloisen kehotuksen: ”Lippu korkealle!” Vain muutama päivä sitten saman toivotuksen sai yhteinen ryhmätoverimme.

Eduskunnan lippu ei eilen liehunut korkealla. Suruviesti saavutti meidät kaikki suurena isku-
na: Kansanedustaja Väinö Saario oli poistunut

joukostamme inhimillisesti katsoen liian varhain. Optimismi ei ollut enää mahdollista.

Väinö Saario ei enää palaa, ei kotiinsa, ei Suomen eduskuntaan, ei kansallisen kokouksen eduskuntaryhmään, valtiovarainvaliokuntaan, hallintovaliokuntaan, maa- ja metsätalousvaliokuntaan, ympäristövaliokuntaan, ei Suomen Pankin tilintarkastajien joukkoon. Hän ei tee hyvää työtä enää ammatillisissa tehtävissään eikä liiketoimissaan, ei luottamustehtävissä Lahden kaupungissa eikä muualla. Kela, Harjulan Settlementisäätiö, Pohjolan Liikenne, Enso-Gutzeit ja lukuisat muut tahot jäävät vaille pätevää asiantuntijaa ja hallintomiestä.

Monen monet harrastuspiirit kaipaavat toimihenkilöä ja toimijaa. Mainittakoon vain Suomen Ampujainliitto, jonka varapuheenjohtaja Väinö Saario oli.

Erityisen kipeästi Väinö Saarion poistumisen joukostamme kokee Suomen Yrittäjät. Eduskuntaan on laajalti kaivattu yritys-elämän ja yrittäjien asiantuntemusta. Väinö Saario oli tässäkin suhteessa tärkeä johtotähti.

Väinö Saario oli kansanedustaja, joka piti kunniaa poliittista toimintaa ja eli sen mukaan. Hän oli nuoresta pitäen aktiivinen, kohosi kunnallispolitiikassa tärkeäksi vaikuttajaksi Lahden kaupungissa ja Päijät-Hämeessä ja sitä väylää kansanedustajaksi vuonna 1991. Eduskunnassa hän saavutti tuolloin heti arvostetun aseman, sillä vaikka hän oli uusi kansanedustaja, hän oli kokenut.

Hän oli myös persoonallinen: Kun Väinö Saariolle antoi puheenvuoron, tiesi odottaa asiantuntevaa, mielenkiintoista ja hyvin usein huumorin sävyttämää kannanottoa. Puhujaa kuunneltiin ja häntä kunnioitettiin yli puoluerajojen.

Meidän on ikävä Väinö Saariota, emmekä unohda häntä. Kansallisrunoilijamme on muistuttanut, ettei pidä murhemielin eikä valittaen ajatella ihmistä, joka ei unohdu:

”Ej med klagan skall ditt minne firas,
ej likt dens, som går och snart skall glömmas;
så skall fosterlandet dig begråta,
som en afton gråter dagg om sommarn,
full av glädje, ljus och lugn och sänger
och med famnen sträckt mot morgonrodnan.”

Kunnioitamme parhaiten Väinö Saarion muistoa tekemällä työmme hyvin, elämällä hänen laillaan aidosti ja täydesti ja antamalla arvoa toinen toisillemme. Meidän on pidettävä Suo-

men lippu korkealla. Siten teemme parhaiten työtä isänmaan ja maailman hyväksi.

Kunnioitamme kansanedustaja Väinö Saari-
on muistoa hetken hiljaisuudella.

Hetken hiljaisuus.

Puhemiehen muistosanoja edustajat kuuntelevat seisoaltaan.

Uudet hallituksen esitykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 87 ja 88.

Kirjalliset kysymykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 260, 271, 279, 281, 283—285, 288, 292, 299, 301, 303, 304, 306, 307, 309, 311, 313, 320, 326, 330, 334 ja 350. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Valtioneuvoston tiedonanto suunnitelmasta rahoitusjärjestelmän tervehdyttämiseksi, tervehdyttämiseen käytettävistä keinoista ja julkisen tuen palauttamisesta valtiolle

Valtioneuvoston tiedonanto 1/1996 vp
Äänestys valiokuntaan lähettamisestä

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen tehdään päätös valtioneuvoston tiedonannosta, joka koskee suunnitelmaa rahoitusjärjestelmän tervehdyttämiseksi, tervehdyttämiseen käytettävistä keinoista ja julkisen tuen palauttamisesta valtiolle. Keskustelu asiasta julistettiin viime keskiviikon täysistunnossa päättyneeksi.

Valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 1 momentin mukaisesti esitän nyt eduskunnan hyväksyttäväksi yksinkertaisen päiväjärjestykseen siirtymisen, jonka sanamuoto on seuraava: ”Saatuansa tiedonannon eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen.” Kutsun tätä puhemiehen ehdotukseksi.

Vastoin puhemiehen ehdotusta on ed. Luhtanen ed. Ala-Nissilän kannattamana ehdottanut, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan, jolle

valtiovarainvaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Puhemiehen ehdotus ”jaa”, ed. Luhtasen ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 175 ei-ääntä; poissa 23. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt ed. Luhtasen ehdotuksen, joten asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi kiinteistön luovuttamisesta perustettavalle kiinteistöyhtiölle Vaasassa

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 20/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 7/1996 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laiksi eräiden maa-alueiden luovuttamisesta Helsingin kaupungille

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 25/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 8/1996 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laiksi valtion talousarviosta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 31/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 9/1996 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Lakialoite laiksi työttömyysturvalain 5 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 19/1996 vp (Riitta Prusti /sd ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Prusti: Arvoisa puhemies! Työttömyysturvalakia on usein arvosteltu siitä, että se on valmisteltu ja laadittu aikana, jolloin nykyisen kaltaisesta suurtyöttömyydestä ei ollut edes aavistusta. Tämän arvostelun kärki suuntautuu yleensä työttömyysturvaetuuksien tasoon ja keston, joita väitetään ylimitoitetuksi suhteessa työttömien suureen lukumäärään.

Itse olen halunnut tällä lakialoitteella perustellusti ottaa esille kysymyksen työttömyysturvasäännösten vanhentuneisuudesta toisesta näkökulmasta. Oma näkökulmani on ollut työttömän näkökulma, ja olen siitä käsin voinut havaita, että työttömyysturvasäännöksissä on aikaansa eläneitä piirteitä. Työttömyysturvalaki on säädetty sopivaksi tilanteeseen, jossa suurin osa työttömyydestä on tilapäistä ja väliaikaista ns. kitkatyöttömyyttä. Työttömien ja avoimien

työpaikkojen suhde oli lain säätämisen aikoihin vielä varsin kohtuullinen ja työvoimaviranomaisilla oli realistisia edellytyksiä löytää töitä työttömille. Tämän vuoksi oli ymmärrettävää, että työttömiltä edellytettiin valppautta ja alttiutta olla tavoitettavissa kotoaan työhön kutsuttavaksi.

Tämän päivän Suomessa työhallinnon tiedossa olevien avoimien työpaikkojen määrä suhteessa työnhakijoiksi ilmoittautuneisiin työttömiin on pudonnut murto-osaan entisestään. Työpaikkoja on vain muutamia prosentteja työttömien määrästä. Ylivoimainen valtaosa avoimista työpaikoista täytetään työvoimatoimistojen ohi joko lehti-ilmoitusten, tuttavaverkoston tai yritysten ja laitosten sisäisten hakujen kautta.

Työttömien keskimääräiset työttömyysjaksot kestävät useita kuukausia. Pitkäaikaistyöttömien eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden osuus työvoimasta ei ole työhallinnon ponnisteluista huolimatta pitkään aikaan laskenut alle 5 prosentin. Tämän perusteella on työttömänä olevien keskuudessa erityisesti ulkomaanmatkan sisällyttämistä tuen saannin esteiden luetteloon pidetty kohtuuttomana. Se on omiaan estämään työttömiltä mahdollisuudet virkistäytymiseen kuukausia tai jopa vuosia kestävästä työttömyyden aikana.

Kiellon työvoimapolitiittiset ja sosiaalisten tulo-siirtojen saannin valvontaan liittyvät perustelut ovat mielestäni varsin hatarat. Nykyisessä muodossa säännös on omiaan tarpeettomasti rajoittamaan työttömän ihmisoikeuksia. Liikkumisen vapaus on eräs keskeisiä ihmisoikeuksia. Kansainväliset ihmisoikeusjärjestöt ovat erittäin huolissaan siitä, että liikkumisvapauden rajoituksia pannaan toimeen välillisesti. Joissakin maissa passin saaminen kestää kauan ja maksaa paljon. Meillä käytetään sosiaaliturvaa siten, että tulos on sama.

Ehdotukseni mukaan työttömyysturvalain 5 §:n 2 momenttia tulisi muuttaa siten, että se mahdollistaisi työttömillekin lyhyet henkisellet vireydelle, mielenterveydelle ja virkistäytymiselle välttämättömät matkat ulkomaille. Lakiin ei ole tarpeen ottaa tarkkaa määritelmää lyhytkestoisesta ulkomaanmatkasta. Normaalisti kesto olisi enintään noin kuukauden eli tavanomaisen työssä käyvän henkilön vuosiloman mittainen, mutta erityisistä syistä sitä voisi pidentää. Tällaisiksi syiksi voitaisiin katsoa esimerkiksi matkan liittyminen työttömän henkilön harrastukseen tai työttömän tai tämän lähisukulaisen luona tapahtuvaan vierailuun.

Työttömyysturvan saantiehtojen väljentäminen edellyttäisi tietenkin riittävää valvontaa. Työttömän tulisi kohtuullisessa ajassa ennalta ilmoittaa työvoimatoimistolle ulkomaanmatkan ajankohta ja kesto. Mikäli matkan kesto olisi enemmän kuin kuukauden, olisi työttömän henkilön sovittava matkan pidennyksestä työvoimatoimiston kanssa. Työvoimatoimistoilla olisi mahdollisuus käyttää harkintavaltaansa, mitä ne jo nykyäänkin käyttävät päätettäessä kohtuullisesta lastenhoidon, kulkemisen ja muiden vastaavien mahdollisten esteiden poistamiseen tarvittavasta ajasta.

Lainmuutos työttömien tarpeet paremmin huomioon ottavaksi on perusteltua myös parantuneiden tietoliikenne- ja muiden yhteyksien vuoksi. Nykyään ei ole vaikeaa tavoittaa työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautunutta, vaikka tämä olisi lomamatkalla. Puhelimet, matkaviestimet ja muut tekniset apuvälineet ovat nykyään jo niin yleisiä, että ne kuuluvat myös työttömien henkilöiden kotitalouksien perusrustukseen.

Arvoisa puhemies! Uskon, että tälle lakiesitykselle löytyy enemmistö tästä salista, ja voin vakuuttaa, että tämä ei maksa mitään, tämä päinvastoin tuo säästöä tälle yhteiskunnalle.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Työttömyys on meillä pysyvä olotila valitettavasti toistaiseksi. Siinä mielessä lainsäännöksiä pitäisi ajanmukaistaa.

Minä en tiedä, mitä lainsäätäjät on tarkoittanut säätäessään sillä tavalla, että lomamatkan toteuttaminen ei ole mahdollista työttömälle ihmiselle. Mutta kun se on täällä tullut esille, toki sellainen nimenomaan tarkoittaa lomamatkaa, virkistysmatkaa samalla tavalla kuin on mahdollisuus sellaisella ihmisellä pitää lomaa, joka on työssä. Vastaavalta ajalta myös työttömälle pitää tällainen mahdollisuus suoda. Aika käsittämätöntä, minä en oikein ole uskonutkaan, että tällainen säännös on olemassa, kun ed. Prusti aikanaan tarjosi minulle tätä allekirjoitettavaksi. Olisin aloitteen kyllä allekirjoittanut. Sillä hetkellä sen tarkisteleminen ei ollut parempaa mahdollisuutta. Hän oli tämän vienynt jo kansliaan, joten nimeäni ei sieltä löydy.

Tämä on aivan perusteltu esitys ja joko tämän aloitteen pohjalta tai hallituksen esityksestä tämä pitäisi muuttaa.

On olemassa muitakin tällaisia ongelmia. Tuli, rouva puhemies, mieleen, että eräs tällainen ongelma-kohta on eräässä toisessakin laissa —

sanottakoon se lyhyesti — kun on kysymys lapsen tapaamisesta. Lapsen huoltajan on äärettömän vaikea tehdä ulkomaanmatkaa, lomamatkaa, oikeuden vahvistaman tapaamisaikataulun takia. Tämä olisi myös eräs sellainen asia, joka pitäisi lainsäädännössä korjata. Meillä on tietysti lakivaliokunnassa tällainen laki esillä, joten siellä voidaan sitä hyvällä tahdolla korjata. Tämä ei kuitenkaan liity tähän, mutta toteaisin sen, että suomalaisessa lainsäädännössä on muitakin vastaavia epäkohtia kuin ed. Prustin tarjoittamassa lakialoitteessa.

Ed. K e m p p a i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Prusti ottaa kyllä oikean asian esille, koska ei nykyinen työttömyysturvalainsäädäntö vastaa tämän hetken tilannetta, mutta kyllä tässä nykykäytännössä tietty asiallisuus on. Kyllä normaalin työntekijän pitää olla joka aamu työpaikalla ja nykyinen lainsäädäntö edellyttää, että työtön on työmarkkinoiden käytettävissä.

Jos tässä muodossa tämä toteutettaisiin, että tulisi kuukauden määräaika, pitää kysyä, minkälaisen työttömän asiaa ed. Prusti ajaa, koska en minä kyllä näe, että ainakaan kovin monella meikäläisellä syrjäseudun työttömällä on mahdollisuutta kuukautta olla yhteen palaan ulkomailla, eikä tässä rajoiteta sitäkään, kuinka moneen otteeseen. Minusta tässäkin pitää olla varovainen, koska nyt jo on sellaisia asenteita työttömiä kohtaan, että katsotaan, että tukea käytetään väärin. Jos hyvin valtaosaltaan työttömät majailisivat ulkomailla pahimman talvemme ajan, luulen, että asenteet koko ajan kiristyisivät siihen, että toiset ovat työssä ja toiset työttömyyskorvauksella — ei toki sillä elä, mutta heillä on silloin muita tuloja, joilla he pystyvät elämään jossakin etelän auringossa. Uskon, että työttömyysturvaa leikattaisiin paljon enemmän kuin Lipposen hallitus tekee, jos tällainen käytäntö pääsisi yleisty-mään.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Tämä aloite on kannatettava. Ihmettelen ed. Kemppaisen puheenvuoroa. Tehän sanoitte, että voisi syntyä tilanne, jossa valtaosaltaan työttömät majailisivat ulkomailla, ja että tämä synnyttäisi kielteisiä asenteita työttömiä kohtaan. Tällaista tämä aloite ei toteutuessaan varmasti tuo.

Haluaisin tässä yhteydessä muistuttaa siitä, että työministeri Liisa Jaakonsaari on julkisuudessa ilmoittanut tukevansa tämän kaltaista lainmuutosta. Kun hän on vielä esittänyt mielipiteensä vaalien jälkeen, saattaa olla, että hän on

vieläpä vakavissaan. Kysymys ei ole ollut vain niistä lupauksista, joita annettiin ennen vaaleja ja jotka useat meistä ovat hyvin aktiivisesti unohtaneet.

Mielestäni tämä aloite on sellainen, jossa se taho, jolle aloite on menossa, eli työministeriö ja hallitus on itse asiassa jo ottanut aloitteeseen myönteisen kannan. Sen takia kun täällä en näe muita ministereitä paikalla kuin ministeri Mönkäreen, toivoisin, että hän tässä yhteydessä ikään kuin vakuuttaisi meidät hallituksen taholta siitä, että aloite toteutuu varsin pikaisesti, sillä tällaista muutosta todella työttömät ovat jo pitkään odottaneet.

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! Ed. Prustin lakialoite on nyt erittäin tärkeä ja sellainen, jonka täällä pitäisi olla nopeasti hoidettavissa, koska asia on minusta itsestäänselvä. Onhan se kohtuuton tilanne, että työtön ei voi mennä ulkomaille, ei oikein minkäänlaisin perustein. Saataahan olla sellaisiakin tilanteita, että esimerkiksi omaisia on maan rajojen ulkopuolella. Silloin esimerkiksi tapaamisen luulisi olevan kaksin veroin ihmisoikeuskysymys, että sen voi tehdä, mutta eipä vain voi.

Tässä on nyt jäännettä menneestä ja sen takia, kun kerran on liikkeelle lähdetty, korjataan tämä asia. Toivon mukaan eduskunnassa saadaan nyt vauhtia. Valitettavasti kansanedustajien lakialoitteet tahtovat juuttua valiokuntiin. Siellähän on esimerkiksi 55-vuotiaiden varhaiseläke-esitys nyt juutuksissa jossakin eli myös kansanedustajan täytyy katsoa, että tämä homma sitten hoiuu.

Tämä on minusta selvä asia ja sen takia nopeat toimet ovat tarpeen.

Olen samaa mieltä kuin ed. Prusti myös siitä, mitä hän alkuosassa puheenvuoroansa sanoi, että kyllä tässä maassa on semmoinen yleinen painostus nyt olemassa työttömyysturvan yleiseksi huonontamiseksi, ja valitettavasti tuo ed. Kempin puheenvuoro heijasteli tämän tyyppisiä asenteita. Ikävä kyllä tällaista joutuu kuulemaan! Jos torjutaan joku selvä asia, että työtön voi käydä ulkomaille pienellä matkalla, vaikkapa omaisten luona, perusteilla, että kaikki lähtevät sitten talveksi Kanarialle, niin tämä on ihan keksintöä ja juuri samanlaista propagandaa, jolla yleensä perustellaan sitä, että työttömät eivät halua mennä työhön. Promille voi olla tällaisia tapauksia, mutta täällä voi sitten perustella sitä, että kaikki korjaukset on torjuttava ja huononnuksia ajetaan läpi.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Todel-la ed. Riitta Prustin esitys ja lakialoite on kannattava ja tärkeä asia.

Tällä hetkellä syyllistetään työttömiä ihmisiä aiheetta varsin voimakkaasti siihen suuntaan, että he ovat omasta syystä työttömiä, ja toisaalta varsin paradoksaalisesti tilanne on toki se, että työttömän ihmisen jaksaminen on sinänsä ongelma. On henkisen jaksamisen ongelma varsin usein, miten jaksaa kestää pitkäaikaistyöttömyyden, yleensä työttömyyden paineita. Siinä mielessä se, että mahdollistetaan ihmiselle lyhytaikaisestikin poistuminen maan rajojen ulkopuolelle esimerkiksi loman taikka muun henkilökohtaisen syyn vuoksi, niin kuin täällä ed. Tennilä viittasi, on aivan perusteltua. Tätä sopii kannattaa ja toivoa sille nopeaa ja asianmukaista käsittelyä.

Ed. P r u s t i : Arvoisa puhemies! Ed. Kempin toteaisin, että tätä kuukauden aikaa mietin tarkkaan ja kuten oikeastaan sanoinkin, se lähtee siitä, että perheessä voi olla työssä toinen henkilö, jolla on kuukauden loma, ja ehkä perhe haluaa lähteä matkalle ja pitää sen yhteisen loman ulkomaille. Ehkä osittain myös se on vaikuttanut, että minulla itselläni on ollut tilanne, jolloin lähisukulaiset ovat ulkomaille, ja on sopivaa käydä toisen lapsen luona ensin pari viikkoa ja sitten jossain vaiheessa toisen lapsen luona. Eivät nämä nyt niin hirveän pitkiä aikoja loppujen lopuksi ole, kun kustantaa lentomatkan tai laivamatkan tai mikä se matka nyt sitten onkaan, niin toki siellä on hyvä viivähtää, jos kerran vuodessa jonnekin pääsee.

Toki tuo aika voisi olla jokin muukin, mutta lähtökohtana on, että se mahdollistaa perheen yhteisen lomanvieton, valitaan se sitten rajojen ulkopuolelta tai kotimaasta.

Ed. V i l j a m a a : Arvoisa rouva puhemies! Valtakunnallinen työttömien valtuuskunta ja useat työttömien yhdistykset ovat jo viime vuoden puolella ja tämän vuoden alussa aktiivisesti esittäneet tämän epäkohdan poistamista. Itse asiassa voisi kysyä, miksi tämä meidän hyvä hallintokoneistomme ei ole jo tämän asian eteen tehnyt riittäviä ja pieniä korjauksia. Nyt on varsin hyvä, että on lakialoite olemassa, kun on viimeisin aika korjata tämä epäkohta, koska kylähän kaikki ihmiset tarvitsevat lomaa, työtönkin. Hänelle työttömyysaika on vankila, kun hän ei saa liikkua, ja jos hän lähtee ulkomaille, niin hänen pitää virallisesti ilmoittaa, että hän ei ole

nyt työmarkkinoiden käytössä. Hän menettää sen pienenkin korvauksen niiltä muutamilta päiviltä.

Sen sijaan meille työssäoleville, ed. Kemppainen, varmasti tiedättekin, kertyy lomapäiviltä 1,5-kertainen palkka lomakorvauksineen. Onko oikein, että työttömiltä viedään se ainoakin pieni rahasumma?

Minusta tämä pitää kiireesti käsitellä ja tehdä korjaukset, jotka mahdollistavat asianmukaiset työttömien lomat.

Sosiaali- ja terveysministeri M ö n k ä r e : Arvoisa puhemies! Työttömyysturva on tarkoitettu alun pitäen aktiivisen työnhaun ajalle kuuluvaksi, ja työttömän osa on ollut olla työvoiman käytössä hetkenä minä hyvänsä. Tämä pitkäaikais-työttömyys ja massatyöttömyys on muuttanut tilannetta sillä tavalla, että työttömän osa on nykyisin jopa pitkäaikainen olotila, valitettavasti.

Tiedän, että ministeri Jaakonsaari on ollut tästä ed. Prustin aloitteen sisältämästä asiasta myös huolissaan ja ymmärtääkseni alkanut selvittää asiaa, mitä siinä voitaisiin tehdä. Tässä ed. Prustin tekemässä aloitteessa on hyvin oivallettu ongelman luonne ja viitotettu mielestäni hyvin niitä malleja, miten tuo ratkaisu voitaisiin tehdä.

Jonkinlaisia rajoituksia tietenkin pitää olla. Lyhytaikainen työttömyys on aktiivista työnhaikua eikä silloin varmasti kukaan edes suunnittelekaan matkustamista, mutta kun olotila on tullut pitkäaikaisemmaksi, niin tällaisia inhimillisiä tekijöitä on ilman muuta mietittävä ja tehtävä ratkaisu.

Ed. R. O j a l a : Arvoisa puhemies! Kun tässä kuluneen kevään aikana on useita työttömien tilaisuuksia tullut käytyä läpi, on niissä kaikissa yksi keskeinen työttömien esiintuoma epäkohta ollut se, että he eivät voi tarvittaessa matkustaa ulkomaille, taitaa olla, että osassa työvoimapiirejä eivät myöskään kotimaassa, vaikka esimerkiksi lapsia olisi opiskelemassa ja he haluaisivat heitä tavata.

Työssä olevan ihmisen on oltava joka aamu työpaikalla työnantajan käytettävissä pois lukien lomat, ja pelkästään siitä on kysymys työttömien kohdalla, että jonkinlainen loma-aika ja mahdollisuus matkustamiseen heille annetaan. Toisin kuin lakialoitteessa ehdotetaan, minusta valiokunnassa tulisi tarkkaan miettiä sitä, olisiko sittenkin syytä tarkemmin määritellä matkan

kesto ja muun muassa se, kuinka monta kertaa vuodessa niitä käyttää.

Viitataan tässä muun muassa ed. Kemppaisen käsityksiin siitä, minkälaista työttömien elämä on. Tällaiset väärät käsitykset näillä tiukoilla määräyksillä ja lainsäädännöllä varmasti voitaisiin korjata. Aloitteena tämä on erinomaisen hyvä ja toivotamme sille nopeata myönteistä käsittelyä.

Ed. K u i s m a : Arvoisa puhemies! Itse kuulun niihin, jotka kaipaavat työttömyysturvaan todellista kokonaisuudistusta, mitä tämä hallituksen esitys, jota siksi nimitetään, kokonaisuudistus, mikä täällä muuten on esillä, ei suinkaan ole. Mutta kun sitä odotetaan, niin kyllä tällainen muutos, jota ed. Prustin aloitteessa, johon olen itsekin mennyt mukaan, esitetään, on ihan paikallaan, koska tällainen työttömien tarpeeton holhoaminen on turhaa ja aiheuttaa turhaa katuruutua yhteiskuntaa kohtaan.

Sinänsä kyllä työttömyysturvassa tarvittaisiin uudistuksia. Todellakin työttömyysturva on tehty kokonaan toisenlaisissa oloissa ja tarvittaisiin työttömyysturvaa eli työtä. Silloin ehkä jos päättäisiin aktiiviseen systeemiin, että työttömille tarjotaan 3 kuukauden jälkeen myöhemmin työtä yhteiskunnan toimesta, jos eivät markkinat sitä ainakaan nyt murrosvaiheessa voi tehdä, niin silloin tietenkin tämä ongelma vähenee ja työttömien säilöminen koneistoyhteiskunnan rattaisiin ehkä loppuu. Nykyinen politiikkahan on työttömien kannalta mahdollisimman huonoa.

Siinä mielessä tietysti, kun olosuhteet ovat huonot ja toivottomat, kun palkkatyöpaikat koko ajan vähenevät, niin tällainenkin muutos on hyvä. Ei tietysti jokaisella työttömällä ole edes niin isoa työttömyyskorvausta, että voi ulkomaille matkustaa. Sellaisilla työttömillä, joilla on ollut hyvät tulot, on mahdollisuus ehkä harkita työttömyysajanakin ulkomaan matkoja, kun ansiosidonnainen turva on kohtuullisen suuri. Mutta, niin kuin tiedetään, valtaosa työttömistä ei voi kuin korkeintaan Tallinnan matkoja tehdä, ja niitähän eivät nämä rajoitukset koske.

Ed. M y l l y n i e m i : Arvoisa puhemies! Eikö tämä laki syntynyt silloin kun lomaltapaluurahaa suunniteltiin ja siitä myös päätettiin? Silloinhan oli päinvastoin, ettei saanut lomaltapaluurahaa, jos ei palannut työpaikalle. Muistan erityisesti Ruotsinmaalta, se oli tehty melkein kuin suomalaisia varten, jotta he palaisivat Suomesta takaisin Ruotsiin työtä tekemään. Tuskin

tätä lakia kuitenkin hyvin tarkasti on tähänkään saakka noudatettu, mutta kiusallinen se varmasti on ollut ja senkin vuoksi sitä on hyvä muuttaa. Yksityiskohdat varmaan saavat aivan oikean muotonsa aikanaan.

Minusta tuntuu, että kaikki ne sanat, joita käytetään tätä asiaa vastaan, ovat kyllä tarpeettomia. Ei työnteon aloittaminen varmaankaan viivästy koskaan työttömän ulkomailla olon takia. Tuskin hän niin kauaa siellä pystyy olemaan.

Ed. **V e t e l ä i n e n** : Arvoisa puhemies! Olen yksi lakialoitteen allekirjoittajista ja kannatan näin ollen erittäin lämpimästi, että tämä käsitellään mahdollisimman pikaisesti. Se työttömien ryhmä, mistä on otettu kaikkein eniten yhteyttä, on 55-vuotiaat, jotka ovat ansiosidonnaisella päivärahalta ja jotka ovat luopuneet työstä nuorempien työntekijöiden hyväksi siinä yhteydessä, kun työntekijöitä on vähennetty. Tämä on yksi niistä ryhmistä, joita nykyinen laki kohtelee kyllä aivan kohtuullisesti. On aivan paikallaan, että työttömille sallitaan työttömyyskautena myös ulkomaanmatkat.

Ed. **K u o p p a** : Arvoisa puhemies! Täytyy muistaa, että meillä on melkoisen paljon pitkäaikaistyöttömiä, jotka ovat olleet jopa useita vuosia työttöminä, ja on mielestäni täysin kohtuutonta, että heillä ei olisi esimerkiksi mahdollisuutta laillisesti käydä lapsiaan tapaamassa Ruotsissa. Nykyinen tilanne on myös siinä mielessä epäjohtonmukainen, että jos henkilöllä on oikeus Suomessa matkustaa kyllä sillä tavalla, että hän ei ole välttämättä joka aamu puhelimen tavoitettavissa, mutta jos hän matkustaa ulkomaille vaikka päivän matkalle, niin silloin hän menettää oikeutensa. Näin ollen on hyvin hankalaa pitkäaikaistyöttömien ymmärtää tällaista rajoitusta.

Lisäksi haluan todeta, että ansiosidonnaisen työttömyysturvan määrä keskimäärin on 209 markkaa päivässä miinus verot. Ei sillä rahalla kyllä kovin pitkiä ja pitkäaikaisia ulkomaan matkoja tehdä, jos ei henkilöllä muuta varallisuutta tai muita tuloja ole. Näin ollen sitä pelkoa, että ihmiset tosiaan matkustaisivat talveksi Kanarialle, ei kyllä ole. Näillä tuloilla ja näillä korvauksilla sellaisia matkoja ei tehdä.

Kannatan aloitetta. Olen sen allekirjoittanut ja pidän tarpeellisena, että se käsiteltäisiin pikaisesti.

Ed. Alho merkitään läsnä olevaksi.

Ed. **L a h t e l a** : Arvoisa rouva puhemies! Edelliset sisaret ja veljet ovat todistaneet kyllä hienosti näistä asioista. Nykyinen lakihan on aika hullu siinä mielessä, että sehän edellyttää sitä, että täytyy olla aina työmarkkinoiden käytettävissä, mikä joissakin työvoimatoimistoissa tulkitaan niinkin ahtaasti, että periaatteessa melkein on oltava puhelimen ääressä. Itse asun itärajan pinnassa ja siitä hyvin nopeasti luiskahtaa tuonne Venäjän puolelle. Jotkin työvoimatoimistot ovat katsoneet hyvinkin ahtaasti niin, että, kuten edellä on todettu, vaikka on päiväreisulla käynyt Venäjän puolella, on voinut menettää päivärahat. Minusta se on todella ahdas tulkinta, koska kyllä kai pitkäaikaistyöttömänä ollessa sen verran piristystä pitäisi ihmiselle suoda, että voi tämmöisenkin toimenpiteen suorittaa ja käydä vähän naapurimaissa katsomassa miten siellä eletään.

Sen sijaan se, minkä ed. R. Ojala aikaisemmin totesi, kuinka monesti vuodessa tämmöinen on mahdollista, minusta olisi syytä täsmentää siinä vaiheessa, kun tämä tulee tarkempaan käsitelyyn ja oikeaan muotoon ihan laiksi kirjoitettavaksi. Minä kannatan tätä ajatusta, että tämmöinen mahdollistettaisiin ja toivoisin, kuten muutkin puhujat ovat todenneet, pikaista käsittelyä tälle.

Ed. **A i t t o n i e m i** : Rouva puhemies! Ed. Kemppainen on yleensä alkioalaisten keskustalaisten ajatusten sanansaattaja, tulkki. Minä en ymmärrä, mikä häneen nyt meni, kun hän käyttäytyi vallan päinvastoin. On todettava asiasta näin, että tietenkin aina väärinkäytöstenkin mahdollisuuksia on, mutta ei työttömillä kyllä ole keskimääräisesti varmaan varaa jatkuvasti olla ulkomailla. Tämän väärinkäytöksen mahdollisuus, ed. Kemppainen, on aika vähäinen.

Toisekseen ei työntekijäkään loma-aikana ole velvollinen käymään työnantajansa portilla ilmoittamassa olevansa valmiina töihin. Kyllä hänellä on oikeus pitää loma-aikansa, on hän sitten missä hyvänsä. Sama olisi sitten, koska tilanne on mennyt tällaiseksi, kun se on yhteiskunnassa mennyt eikä sille näytä loppua olevan, mahdollistaa myös työttömille olla aika tavoittamattomissa, mutta kuitenkin sillä korvauksella, mitä he saavat.

Kun tässä nyt on itseänsä kehuskellut vähän jokainen, melkein hempeämieliseksi tässä heit-

täydytty, niin minäkin teen hyvin harvoin kirjallisia kysymyksiä, mutta parasta aikaa on sisällä juuri kirjallinen kysymys tästä samasta asiasta. Tein sen sen jälkeen kun myöhästyin ed. Prustin tekemästä hyvästä aloitteesta.

Ed. **K e m p p a i n e n** : Arvoisa puhemies! Kannatan nykykäytännön muuttamista, mutta kyllä pitäisi miettiä, mitä työttömyysturvassa on tapahtunut. Hallitus on esityksellään jakanut työttömät oikein pahasti kahteen kastiin, ja kyllä tämä vain toisen kastin asioita parantaisi.

Kun hallitus ei pystynyt uudistamaan työttömyysturvaa, sinne jää niitä aiheita, joissa voidaan työttömiä syyllistää. Ajatelkaapa tilanne, joka jo tässä vaiheessa on, kun työnantajat sanovat, että emme saa ihmisiä töihin, kun sanotaan, että saan sitä ja sitä työttömyysturvaa. Tämän jälkeen työtön voi tulla sanomaan, että en tule töihin, kun olen ulkomaanmatkalla kuukauden. En tule töihin, kun olen syksyllä toisen kerran ulkomaanmatkalla kuukauden. Lakihan antaisi tällaisen mahdollisuuden, jos se pelkästään tässä muodossa tehtäisiin kuin ed. Pursti esittää. Silloin kyllä varmasti tulee aineksia taas työttömyysturvajärjestelmän kokonaisuudistuksen tarpeelle, joita jo nyt on kylliksi. Mutta ehkä pitää tehdä tarpeeksi paljon sellaisia muutoksia lakiin, jotka mahdollistavat kiertämisen tai väärinkäytön tai toisiin nähden eri tavalla käyttäytymisen, elitistisen mahdollisuuden, jota tämä talo haluaa työttömyysturvan kokonaan uudistaa.

Ed. **L a a k s o** : Rouva puhemies! Pidän ensinnäkin myönteisenä sitä, että ministeri Mönkäre jo toisena hallituksen ministerinä on ilmaissut tukensa tämän kaltaiselle uudistukselle, jota ed. Prustin aloitteesta esitetään.

Toiseksi, jotta eduskunnan pöytäkirjaan tulisi merkityksi, haluan sanoa olevani toista mieltä kuin ed. Kuisma. Kun ed. Kuisma sanoi, että ansiosidonnainen työttömyysturva on kohtuullisen suuri, niin minä sanon, että ansiosidonnainen työttömyysturva keskimäärin on kohtuuttoman pieni. Ansiosidonnainen työttömyysturva on keskimäärin noin 210 markkaa, siitä vähennetään verot ja sitä saa vain viideltä päivältä. Toivoisin, että esimerkiksi ed. Kemppainen yrittäisi tulla toimeen yhden kuukauden tällä summalla.

Ed. **M ä h ö n e n** : Arvoisa puhemies! On hieinoa kuulla, että ed. Prustin tekemä erinomainen

lakialoite on saanut näinkin paljon myötätuntoa edustajien keskuudessa näissä puheenvuoroissa. Se tuntuu todella hyvältä ja antaa uskoa sille, mitä monet edustajat täällä ovat toivoneet, että lakialoite saisi nyt kovasti vauhtia siipiinsä ja tulisi nopeasti lopulliseen käsittelyyn ja hyväksytyksi.

Lakialoitteessa on viitattu mielestäni erittäin hyvin käytäntöön sanoilla: ”käytännössä harva työnantaja edellyttää työttömän ottavan vastaan työtä välittömästi työtarjouksen jälkeen”. Toitean noin 20 vuoden kokemuksen jälkeen alalta, että tämä pitää paikkansa. En ole montakaan kertaa tavannut 20 vuoden aikana tilannetta, jolloin on pakottavat syyt työntekijän takaisin kutsumiselle, ettei siinä nyt jonkin päivän vai viikonkin varoaika ole olemassa. Siinä suhteessa tämä päätely on aivan paikallaan.

Pidän myös erittäin hyvänä huomiota lakialoitteessa kohtaa, jossa viitataan työttömien henkiseen vireyteen, mielenterveyteen ja virkistämisen tärkeyteen. Kun tuntee paljon työttömiä, kuten me varmasti kaikki tunnemme, tämä on erittäin tärkeä poitti tässä asiassa ja puolustaa myös siinä suhteessa erinomaisesti perusteluina paikkaansa.

Toivon todella, että toiveet, jotka täällä on esitetty edustajien toimesta aloitteen pikaiselle käsittelylle hyvin nopeassa tempossa, toteutuisivat.

Ed. **L i n d q v i s t** : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Prustin lakialoite tähtää erittäin hyvää uudistukseen. Jo työttömyys sinänsä on ihmiselle hyvin ahdistava kokemus. Pitääkö yhteiskunnan todella vielä rangaista niin, että on kuin rangaistusvanki, ettei voi poistua maasta haluamallaan tavalla?

Paitsi matkustusmahdollisuus, on monia muitakin ongelmia, jotka niin sanotusta normaalista elämästä hyvin paljon eristävät työttömän mahdollisuuksia. Se koskee opintoja, moni menettää työttömyyskorpauksensa jos opiskelee. On aika monia tekijöitä, joita tulee ottaa huomioon. Toivottavasti lakialoite todella ripeästi tulee käsiteltyä ja sitä kautta ainakin yksi oikeudenmukaisuus yhteiskunnassa tapahtuu.

Ed. **I h a m ä k i** : Arvoisa puhemies! Asiasta on pääsääntöisesti puhuttu salin toiselta puolelta, joten kommentti täältäkin.

Vaikka laissa sanotaan, että työttömien pitäisi olla työmarkkinoiden käytössä, niin kyllä se nykyaikana käy, vaikka on ulkomaanmatkallakin.

Kulkyhteydet ovat parantuneet ja puhelin- ja teleyhteydet ovat nopeutuneet, joten tarvittaessa asianomainen saadaan kiinni. Tämä on toki pieni, mutta asianomaiselle monta kertaa tärkeä askel oikeaan suuntaan. Jos nyt pieniä puutteita voi olla, niin valiokuntakäsittelyssä ne hioutuvat ja asia voidaan viilata parempaan kuntoon.

Ed. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kempainen maalaili jotain sellaista sanomaa, kuin tässä tulisi vaikeuksia siinä mielessä, että ihmisiä ei tavoitettaisi. Lakialoitteen perusteluissahan todetaan, että työtön ilmoittaisi etukäteen työvoimatoimistoon aikeestaan tehdä matka, jolloin tietysti työvoimatoimisto harkintavalta käyttäen arvioisi, onko nyt sellainen tilanne, että voisi lähteä reissulle. Siinä mielessä ei tämä semmoista ongelmaa tee, mitä ed. Kempainen pelkäsi.

Kuten aikaisemmin ed. Ihamäki totesi, lienee kai mahdollista, jos sellainen hätätapaus tulisi, niin myös puhelimella saada ihminen kiinni, koska joka tapauksessahan työvoimatoimistoon pitäisi jättää puhelinnumero, mistä tavoittaa tällaisen henkilön. Jos on erityisen tärkeä ammattimies kysymyksessä, niin se lienee vähintään.

Ed. Viitamies: Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua seuraa, niin tulee havainneeksi sen, että asiaa lähestytään vähän perinteisestä näkökulmasta, työttömyysvakuutusjärjestelmän näkökulmasta.

Mielestäni on syytä huomata se, että työttömyysvakuutusjärjestelmää on syytä uudistaa siihen suuntaan, että järjestelmä toimii sellaisena vakuutusjärjestelmänä, joka takaa henkilölle sen, että hän voi työttömänä työnhakijana paitsi aktiivisesti hakea työtä myös järjestää elämänsä sillä tavoin, että hän voi kehittää itseään ja ammattitaitojaan. Matkailu, tai ulkomailla käynti, on myös yksi meidän talossamme käytetyistä tavoista lisätä tietoa tarpeellisiin prosesseihin. On aivan perusteltua, että myös työtön työnhakija pystyy käymään ulkomailla avartamassa näkemysään, hakemassa uutta kokemusta. Ei kaikki matkailu ole sellaista, joka helposti ensimmäisenä mieleen tulee. Kyllä asiassa myös tämä puoli mielestäni täytyy huomata. Kannatan ed. Prustin tekemää aloitetta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

5) Lakialoite laeiksi työntekijäin eläkelain 4 a §:n, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 §:n, merimieseläkelain 15 a §:n ja valtion perhe-eläkelain 2 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 20/1996 vp (Marja-Liisa Tykkyläinen /sd ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 6) asiasta.

Keskustelu:

Ed. Tykkyläinen: Arvoisa puhemies! Olen jättänyt tämän lakialoitteen laiksi työntekijäin eläkelain 4 a §:n ja lyhytaikaisessa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 §:n, merimieseläkelain 15 a §:n ja valtion perhe-eläkelain 2 §:n muuttamisesta sekä lisäksi lakialoitteen perhe-eläkelain 6 §:n muuttamisesta.

Perhe-eläke pitäisi saattaa samalle tasolle kuin se on Saksassa. Avioeron sattuessa on turvattava myös entisen aviopuolison eläketurva niin, että se vastaa yhdessä elettyjä vuosia. Onhan nykyään monesti käynyt niin, että avioero tulee yllättäen, jopa useiden kymmenien vuosien yhdessäolon jälkeen. Tähän on syynä useimmiten ollut vanhenevan ihmisen — miehen tai naisen — nuoruuden menettämisen pelko. Ehkä myös kuoleman pelko. Nuoret naiset taas ajattelevat saavansa hyväpalkkaisen miehen ja aseman. Näin he tavallaan ottavat ja nauttivat vuosikymmenien aikana aviopuolisoiden yhdessä hankkiman eläketurvan ja omaisuuden sekä sen, minkä edellinen aviopuoliso on työllään ja palveluksiltaan hankkinut puolisolleen.

Jatkuva eläketurva on useimmiten jäänyt naisilta hankkimatta, tai olosuhteiden pakosta se on niin pieni, ettei sillä tule toimeen. On luotettu, että perhe-eläke aikanaan turvaa sekä vaimon että miehen vanhuuden. Nyt on käynyt monesti niin, että nuori nainen ajattelee, että otanpas tuosta vanhan miehen ja samalla eläkkeen. Todennäköisesti mies ei kauan elä nuoren ihmisen rinnalla ja entinen vaimo on jäänyt turvattomaksi.

Olisi hyvä, jos tämä epäoikeudenmukaisuus saataisiin korjattua siten, että eläketurva jaettaisiin tasan tai suhteellisesti vuosien mukaan. Tällöin ei hyötymismielessä solmita avioliittoja,

vaan avioliiton tarkoituksena täytyy olla todellisen rakkaus. Ennen kaikkea tulee turvata entisen puolison perhe-eläke. On tietenkin myös mahdollista käyttää lakimiestä, mutta se on useimmiten niin kallista, että rahat, jotka ehkä saisi osituksessa, menevät oikeudenkäyntikuluihin, jos aikoo saada oikeudenmukaisen kohtelun. Näitä tapauksia on monta ja aina nainen on ollut se osapuoli, joka saa kärsiä taloudellisesti ja henkisesti.

Toivon, että näitä lakeja voitaisiin muuttaa ja että eläke sellaisissa tapauksissa jaettaisiin elettyjen vuosien mukaan.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella esitän, että lakialoitteessa olevat korjausehdotukset voitaisiin ottaa huomioon valiokunnassa sekä saada ne samalle tasolle kuin esimerkiksi Saksassa tällä hetkellä on perhe-eläketurva.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveystoimikuntaan.

6) Lakialoite laiksi perhe-eläkelain 6 §:n muuttamisesta

Lakialoite 21/1996 vp (Marja-Liisa Tykkyläinen /sd ym.)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveystoimikuntaan.

7) Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 1995

Kertomus 13/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 9/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon.

8) Hallituksen esitys laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 29/1996 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 3/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon.

9) Hallituksen esitys laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 33/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 5/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon.

10) Hallituksen esitys laeiksi Helsingin kauppa- korkeakoulusta ja Svenska handelshögskolan -nimisestä korkeakoulusta annettujen lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys 36/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 1/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon.

—
P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

—
Täysistunto lopetetaan kello 13.51.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

